

Rast cien a stav zdravotníctva spôsobujú najväčšie obavy. Väčšina respondentov sa snaží nakupovať lacnejšie alebo menej.

Bratislava, 3. august 2022 – Aj v júli sa respondenti najviac obávajú rastúcich cien a stavu slovenského zdravotníctva. Obavy z vojny na Ukrajine však klesajú. Veľká väčšina respondentov pociťuje zdražovanie a snaží sa nakupovať lacnejšie alebo menej. Subjektívna rozpočtová situácia domácností je na podobnej úrovni ako na začiatku epidémie. Aj tieto zistenia prináša kontinuálny prieskum postojov obyvateľov „Ako sa máte, Slovensko?“.

Projekt „Ako sa máte, Slovensko?“ dlhodobo sleduje postoje obyvateľov na Slovensku od začiatku prísnych karanténnych opatrení v marci 2020. Prieskumy iniciovali prieskumná spoločnosť MNFORCE, komunikačná agentúra Seesame v spolupráci so Sociologickým ústavom SAV a Ústavom výskumu sociálnej komunikácie SAV. Od marca 2020 sme zrealizovali pätnásť rozsiahlych zisťovaní a jedno špeciálne v prvých dňoch invázie vojsk Ruskej federácie na Ukrajinu.

Pätnásta vlna výskumu „Ako sa máte, Slovensko?“ prebehla v období 18.7. až 22.7.2022. V čase zberu údajov pokračovala vojna na Ukrajine, ktorá začala vo februári inváziou ruských vojsk. Diskutovalo sa o prijímaní ďalších sankcií voči Ruskej federácii, o rastúcich cenách energií a tovarov a o nedostatku personálu v slovenských ambulanciách a nemocniciach.

Obavy z rastu cien sú stále vysoké, obavy z vojny klesajú

Aj v júli vyslovovali respondenti najväčšie obavy z rastúcich cien energií a inflácie (86,3 %), zo stavu slovenského zdravotníctva (82,8) a z vojny na Ukrajine (78,2 %). Pomerne veľké obavy pociťujú tiež z popularity extrémistických a antisystémových skupín na Slovensku (67,2 %) a z príchodu utečencov z krajín sužovaných vojnou (69,4 %). Z pandémie koronavírusu má obavy 53,1 % respondentov čo predstavuje mierny nárast oproti predošlým vlnám výskumu.

Do akej miery máte obavy z nasledujúcich skutočností (zrátané odpovede 1 až 4 na škále 1-veľmi sa obávam, 10-vôbec sa neobávam)

	Február / marec	Marec / Apríl	Júl
Rastúce ceny energií, inflácia	85,7 %	88,7 %	86,3 %
Stav slovenského zdravotníctva	77,0 %	81,2 %	82,8 %
Vojnový konflikt na Ukrajine	78,2 %	74,0 %	70,0 %
Príchod utečencov z krajín sužovaných vojnou	62,6 %	68,8 %	69,4 %
Popularita extrémistických a antisystémových skupín na Slovensku	64,7 %	65,8 %	67,2 %
Pandémia koronavírusu	44,5 %	49,2 %	53,1 %

Kým obavy zo stavu slovenského zdravotníctva mali respondenti naprieč sociálnymi skupinami veľmi podobné, obavy z rastúcich cien uvádzali menej často respondenti, ktorí uviedli, že ich domácnosti nemajú problém vyjsť s rozpočtom. Obavy z pandémie uvádzali menej často muži a respondenti, ktorí neboli zaočkovaní. Konfliktu na Ukrajine sa menej obávali muži a respondenti, ktorí nesúhlasia s členstvom Slovenska v NATO.

Veľká väčšina pociťuje zdražovanie a snaží sa nakupovať lacnejšie alebo menej

Na otázku "V súčasnosti sa hovorí o zdražovaní tovarov a služieb. Ako je to vo vašom prípade, pociťili ste vy osobne v posledných mesiacoch nárast cien?" odpovedalo až 76,5 % respondentov "áno pociťil/a som ho veľmi výrazne", 21,9 % respondentov odpovedalo "áno, pociťil/a som ho ale len mierne" a iba 1,6 % respondentov uviedlo, že nárast cien nepocítalo. Nárast cien výraznejšie pociťujú ženy, respondenti vo veku nad 50 rokov a respondenti, ktorých subjektívna príjmová situácia domácnosti je horšia. Naopak, zdražovanie najmenej pocítali respondenti z Bratislavského kraja.

Spomedzi respondentov, ktorí uviedli, že nárast cien pocítali zmenilo svoje nákupné správanie až 84,3 % respondentov, ktorí odpovedali, že sa snažia nakupovať lacnejšie alebo menej. Len 15,8 % respondentov uviedlo, že i napriek vnímanému nárastu cien svoje nákupovacie zvyklosti nezmenili.

Subjektívna rozpočtová situácia domácností sa za posledné dva roky (od vypuknutia koronakrízy) takmer nezmenila

Napriek reflektovanému zdražovaniu a deklaroványm zmenám v nákupnom správaní v súčasnosti na otázku "Ak zoberieme do úvahy celkové príjmy všetkých členov Vašej domácnosti, ktorí do nej prispievajú, aké ťažké, alebo ľahké je pre Vašu domácnosť vyjsť s rozpočtom?" odpovedajú respondenti za ostatné dva roky veľmi podobne. Podobne ako v máji 2020 aj v súčasnosti (júl 2022) je pre o niečo viac ako 41 % domácností veľmi či dosť ťažké vyjsť zo svojim rozpočtom. Výraznejšie sa nezmenil ani podiel domácností pre ktoré je vyjsť s rozpočtom veľmi ťažké: v máji 2020 ich bolo 12,9 %, v júli 2022 ich je 11,1 %. Naopak dosť či veľmi ľahko dokáže vyjsť s rozpočtom približne desatina slovenských domácností (v máji 2020 to bolo 11,7 %, v júli 2022 9,7 %).

Ak zoberieme do úvahy celkové príjmy všetkých členov Vašej domácnosti, ktorí do nej prispievajú, aké ťažké, alebo ľahké je pre Vašu domácnosť vyjsť s rozpočtom?

	máj 2020	december 2020	máj 2021	december 2021	február/ marec 2022	marec/ apríl 2022	júl 2022
veľmi / dosť ťažké	41,6	42,7	36,9	37,8	38,7	39,3	41,4
ani ľahké, ani ťažké	46,7	47,2	49,0	50,3	49,9	49,4	48,9
dosť / veľmi ľahké	11,7	10,1	14,1	11,9	11,4	11,3	9,7

„Po piatich mesiacoch od napadnutia Ukrajiny vojskami Ruskej federácie pomaly klesajú obavy obyvateľov z tohto vojenského konfliktu. Zrejme aj pod vplyvom aktuálnych správ o nedostatku personálu, narastajú obavy zo stavu slovenského zdravotníctva a sú široko zdieľané naprieč populáciou Slovenska. Obavy z inflácie zostávajú vysoké a sú na rovnakých úrovniach ako boli na začiatku roku. Tieto obavy podľa očakávaní o niečo častejšie vyslovujú respondenti, ktorí žijú v domácnostiach, ktoré majú problém vyjsť s rozpočtom.“ komentuje výsledky výskumu Miloslav Bahna zo Sociologického ústavu SAV.

„Súčasnú zdražovanie silno pociťuje výrazná väčšina respondentov a väčšina respondentov tiež nakupuje menej či lacnejšie tovary. Toto zistenie je v zdanlivom rozpore so sledovaným

trendom subjektívnej rozpočtovej situácie domácností, ktorá sa od vypuknutia koronakrízy takmer nezmenila. Vysvetlením môže byť skutočnosť, že na rozpočtovú situáciu domácností vplyva nielen nárast cien, ale i stav ekonomiky. V rámci epidemiologických reštrikcií boli mnohé zárobkové činnosti výrazne obmedzované i keď ceny nerástli. Súčasný nárast cien je tak pre domácnosti podobným stresom ako uzatvorenie niektorých častí ekonomiky počas epidémie. Dva termíny s najpozitívnejším hodnotením rozpočtovej situácie domácností (máj a december 2021) sa kryjú s uvoľňovaním epidemiologických opatrení po druhej a tretej vlne epidémie." dodáva Robert Klobucký zo Sociologického ústavu SAV.

Poznámky

Použité výskumy:

Ako sa máte, Slovensko?, Máj 2020, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 25.5. – 28.5.2020, N=1 000

Ako sa máte, Slovensko?, December 2020, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 10.12 – 14.12.2020, N=1 000

Ako sa máte, Slovensko?, Máj 2021, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 14. 5. – 20. 5. 2021, N=1 000

Ako sa máte, Slovensko?, December 2021, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 12.12. – 16.12.2021, N=1000

Ako sa máte, Slovensko?, Február / marec 2022, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 24.2. – 1.3.2022., N = 1 000

Ako sa máte, Slovensko?, Marec / apríl 2022, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 31.3. – 7.4.2022., N = 1 000

Ako sa máte, Slovensko?, Júl 2022, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 18.7. – 22.7.2022., N = 1 000

Použité výskumy sú reprezentatívne pre online populáciu Slovenska.

Dáta zo série výskumov „Ako sa máte, Slovensko?“ budú dlhodobo k dispozícii odbornej verejnosti v Slovenskom archíve sociálnych dát (<http://sasd.sav.sk>). Kľúčové zistenia sú tiež k dispozícii na stránke <https://www.akosamateslovensko.sk/>.

Kontakt pre médiá

Michaela Lukovičová

0907627189

lukovicova@seesame.com